

ARM PT-2137

Andke lugemiseks ka oma tuttavaile!

Eesti Kirjanduse Seltsi populaarteadusliku seeria

ELAVA TEADUSE

esimesed aastakäigud nr. 1—24

„See on Eestis seni ainulaadselt mitmekesine ja sisurikas teadmiskirjandus, mis kõigile huvitav, kõigile vajalik ja kõigile kättesaadav.“

EESTI KIRJANDUSE SELTSI KIRJASTUS
TARTU, 1933

611383641

Mis ütleb arvustus Elava Teaduse kohta?

„Meie trükitoodang on arenenud liiga ühekülgises sihis... Nii vajalik kui on puhtteaduslik kirjandus ja ka ilukirjandus, peab ometi sedastama, et laiemate rahvahulkade üldharidusliku taseme tõstmiseks on hoopis vajalikumad noorsoo ja populaarteaduslik kirjandus. See peaks olema vastuvaidlematult selge... Leidku see seeria (E. Teadus) teed kõigisse rahvakihtidesse. Seda võib julgesti soovitada, eriti koolidele ja avalikele raamatukogudele.“

J. Roos, „Näd. Postimees“ 1932, nr. 2.

„Kahtlemata on vajalik selline seeria, mis pakuks lühikestes ja täiesti usaldatavais kokkuvõttes kõike seda, mis tänapäeva teadus on selle üksikuil aladel juba enam-vähem kindlaks teinud. Selline seeria on praegu seda hädavajalikum, et iga aastaga väheneb nende arv, kellele oleksid kättesaadavad vastavad teaduslikud teosed mõnes võõras keeles. See kõik kindlustab Eesti Kirjanduse Seltsi poolt algatatud seeriale juba põhimõttelise tunnustuse ja sellega peaks kaasas käima nende ilmuvate teoste menu meie kirjanduslikul turul, pealegi kui säärane seeria on vähemalt esialgu meil ainulaadne ja võistlejaita.“

B. Linde, Eesti Kirjandus nr. 5, 1932.

„Kavatsetav seeria on täiesti tervitatav, pealegi kui selle teostamisele on väljaandja poolt asutud läbimõeldud plaani ja kaalutluste järgi. Siia ei taheta koondada mitte juhuslikult kättelepuutuvat materjali, vaid parimat ja kaalukamat sel alal. Seda tagab juba kõigiti asjatundlik ja ideelistest meestest koosnev toimetuse.“

Käesolev seeria, nagu mainitakse esimese vihu eessõnas, on kavatsetud raamatukujulise rahvaülikoolina, teaduste rahvaliku piiblina, mis oleks tõesti elav teadus niihästi oma eluvajalikkuses kui ka oma elavas esituses. Meie aeg nõuab muutunud, elulähedamat vaadet teadusele. Nõue „teadus teaduse pärast“ tundub meile sama atomiseeriva XIX sajandi väärdõpetusena, nagu „kunst kunsti pärast“ ja mitmed muud. Mitte teadus sellisena pole väärtus, vaid ainult seevõrra, kui ta teenib meie elutungi poolt määratud põhiväärtusi. Nii vastab iga eluvajalik teaduski oma kaugemalt sihilt vähemalt ühele kolmest algväärtusest: ta kas aitab praktiliselt kergendada ja laiendada meie eluvõitlust (näit. tehnika, arstiteadus, majandusteadus) või ta filosoofiliselt laiendab meie elumõistmist ühenduses kõikeluga, ühtlasi eetilise-religioosselt aidades meile sisendada ja selgitada meie üksikelu ülesandeid (filosoofia, usuteadus, osalt ajalugu, kosmograafia, loodusteadus jt.), või jälle ta väärtus ongi peamiselt esteetiline selle sõna kõige laiemas mõttes, s. o. ta tulemused ka oma üksikasjadega on meile juba iseendast huvitavad, meile otsesid väärtelamusi andvad (näit. ajalugu oma väljaküündivate või esindavate kujudega või liikumistega, maateadus oma eluvormide rikkusega jne.). Muu uurimis- ja õppimistöö on üksnes abinõu nende põhisihide saavutamiseks ja kui seda käsitleda liiga iseväärtusena, ta võib muutuda üldtarbetuks spordiks oma harrastajale samuti nagu liiga subjektiivne, üldväärtusetu kunst.“

Päevaleht 6. I 1932.

Mis ütleb arvustus „Elavast Teadusest“?

„Elav Teadus“, kord kuus ilmuv populaarteaduslik raamatu-seeria, millega E. Kirjanduse Selts aasta tagasi energiliselt astus raamatuturule, on äratanud üldist tähelepanu ja on teinud enese lühikese ajaga tarvilikuks, ühe sõnaga — on löönud tugevasti läbi. See oli õnnelik mõte — levitada kõike teadmiväärset väiksemate, lihtsalt sõnastatud, odavate, kuid maitsekalt väljantud raamatute näol suures eksemplaride arvus kõigisse haridusjanulisesse kihtidesse. See on kindlasti ülitähtis kultuuriline missioon, iseäranis veel meil, kus populaarteadus tänini peaaegu on puudunud. Seeria esialgne kava on koostatud tervelt 10 aastale ja kirjastusel näib olevat tõsine tahtmine seda ka läbi viia. 10 aastakäiku — see oleks juba terve riulitais raamatuid, kõiki inimlikke teadmisi ja oskusi sisaldav 15 000-leheküljeline raamatukogu. Ja 75 senti 110—130-leheküljelise piltidega kaunistatud raamatu eest on ka tõesti ajakohane hind. Ent mitte üksnes selle suurväljaande kava ei ärata kõige pooldavamaid mõtteid ja arvamusi, ka äsja lõpule jõudnud 1. aastakäik on täiesti lubaduste ja ootuste kõrgusel.“

A. Palm, „Päevaleht“ 9. III 1933.

„Eesti Kirjanduse Seltsi „Elava Teaduse“ seeria käsitleb populaarteaduslikul kujul väga mitmekülgeid alasid. Seniste numbrite sisu on valitud õnnelikult lugeja huvi köitvalt. Iga number on oodatav huviga ja teataval määral üllatustki pakkuv. Ühte läbi lugedes ootad teist ja kui ilmub, siis ei pettu. Võtad kätte huviga ja loed enamasti kõrvale panemata läbi.“

R. Tamm, „Agronomia“ nr. 9/10, 1933.

„Olgu see haritud põllumees, tööline, õpilane, iseõppija, ametnik, õpetaja, üliõpilane, teadlane — siit leiab igaüks teadmeid ümmardavaks täienduseks oma eriteadmustele. See, mis siin pakutakse, peaks kuuluma igamehe üldharidusse. See, kuivõrd seeria leiab vastuvõttu, annab tunnistust meie hariduspüüdeliste hulgast ja meie rahva vaimsete huvide avarusest. Iseäranis ei oleks mõeldav, et mõni kool või raamatukogu jätaks selle seeria tellimata.“

Kasvatus nr. 5, 1932.

TELLIMISTINGIMUSED.

Iga raamatu hind on 1 kroon, kogu aastakäik — 12 eri raamatut 9 krooni, 6 eri raamatut 5 krooni, 3 eri raamatut 2 kr. 75 s. Aastakäigu hinda võib tasuda ka osadekaupa Kr. 3.50, 2.50, 2.—, 1.—, iga osamaksu tasumise järel saadetakse välja 3 raamatut. Raamatuid on ka iluköites, köite hind — 50 senti iga raamatu pealt — tuleb tellimissummale juurde arvata. Kirjaliku tellimise saatmisest vt. viimane lehekülg.

Suur maailmasõda

selle järelaeg ja inimese tulevikusihid.

Kirj. H. G. Wells. 4 pildi, 6 kaardi, tabeli ja huvitava statistikaga, 112 lk. Eessõnas Elava Teaduse tegeva toimetaja mag. A. Anni ülevaade E. T. ülesandeist ja üldilmest.

Sisukord: Eessõna. I. **Moodsa imperialismi katastroof.** 1. Relvastatud rahu enne suurt sõda. 2. Imperialistlik Saksamaa. 3. Imperialismi vaim Inglismaal. 4. Imperialism Prantsusmaal, Itaalias ja Balkanil. 5. Venemaa suurmonarhia. 6. Ameerika Ühendriigid ja imperialistlik mõte. 7. Maailmasõja otsesed põhjused. 8. Maailmasõja sündmused kuni aastani 1917. 9. Venemaa kokkuvarisemisest relvaderahuni. II. **Maailm pärast suurt sõda.** 1. Kõlbla väsimuse aeg. 2. Rahvasteliidu loomine. 3. 1919. ja 1920. a. rahulepingud. 4. Enamlus Venemaal. 5. Võlad, raha ja stabilisatsioon. 6. Pärimuse ja ülesehitamise kokkupõrge. 7. Maailma ühendamist teostavad tegurid. 8. Mõningaid võimalusi üldises maailmariigis.

Õieti võiks selle pealkirjaks olla ka „Maailmasõjast meie päevini“, sest ta ei sisalda mitte üksi koondatud ülevaate selle inimajaloo suurima kurbmängu sügavamaist põhjustest ja peasündmustest, vaid ligi pool teosest jutustab just sõjale järgnevast ajajärgust ja selle suurtest lainetustest. Ühe sõnaga, see on kokkuvõtlik igamehe ajalugu just kõige viimase aja sündmustest. Kuid Wells ei seleta mitte üksi maailma praeguse seisukorra tekkimist, vaid avaravaatelise idealistina näitab ja ennustab ka tuleviku teid, kuidas võiksime pääseda praegusest ummikust ja uue, veel koledama sõja ähvardusest.

„Oleme selle ise kaasa elanud, oleme selle üle lugenud lõpmata palju, kuid suurele hulgale on ometi tumedaks jäänud selle hiigla verevalamise põhjused. Wells oma kokkusurutud, äärmise selgusega kirjutatud raamatus valgustab asjalikult ja erapooletult kõiki neid eeldusi ja põhjusi, millest sõltus maailmasõda.“

„Hoolimata sellest, et säärane aine nagu suur maailmasõda on lõpmata korrutatud ja tühjaks pumbatud, on Wellsi raamat kirjutatud äärmiselt huvitavalt. Huvitavalt mitte ainult eriteadlastele, vaid kõigile neile, keda huvitavad suured maailmaelu probleemid ja kes teid tahavad otsida ja leida parema tuleviku poole tänapäeva raskuste ja sõdade rägastikust. Päevaleht 6. I 1932.“

„Sellise vaimsusest tiheda mõtteinimese kirjutatud teost on mõnus lugeda ka sel juhul, kui lugeja ei olegi valmis jagama autori mõttekäiku ja veendumusi.“ B. Linde, Eesti Kirjandus.

Uued teed tervisele.

Tervishoid, moodsad ravimisviisid ja igapäevased keha-
harjutused. Kirj. dr. C. Thomalla jt.

26 pildi ja joonisega. 128 lk.

Sisukord: Eessõnad. C. Thomalla: Tervisejuhised ja moodsad ravimisviisid keha, hinge ja vaimu jaoks. 1. Hoidumine on kergem kui tervistamine. 2. Kaitse tuberkuloosi vastu. 3. Võitlus suguhaiguste vastu. 4. Igapäeva tervishoid. 5. Kõhuküsimused. 6. Uued teooriad ja meetodid. 7. Verenäärmete mõistatus (sisesekreetsioon ehk sisenõristus). 8. Sisenõristuse mõju kehasse ja vaimusse. 9. Elundiaineline ravi (organoteeraapia) ja noorendusõpetus. 10. Arstiteaduse edusammudest. 11. „Alateaduse“ küsimused. 12. Hüpnos. 13. Psühhoanalüüs (Freudi õpetus). 14. Sugestioon ja autosugestioon (Coué ja Baudouin). 15. Lõppsõna. Lisa I. E. Tervishoiu Muuseumi k. Tervishoiu käsud. Lisa II. Juhiseid igapäevaseks tervisekarastuseks.

Teos esitab lühidalt igapäevase tervishoiu tähtsamaid nõudeid, õpetab iseäranis hoidumist praegusaja kurjemate vaenlaste, tiisikuse ja suguhaiguste eest, ja annab juhatusi oma vastupidavuse ja jõu kasvatuseks. Eriti huvitavad ka sel alal juba rohkem kodunenud lugejaile on aga edasi tutvustatud moodsad arstimisviisid ja pööret sünnitanud uued õpetused nagu hüpnos, Coué autosugestioon, Freud'i psühhoanalüüs, sisenõristus, Steinach'i ja Voronoff'i noorendamismeetodid, organoteeraapia jne. Vaevalt üldse on veel võimalik tihedamalt ja ometi kõigile arusaadavalt anda ülevaade neist kõigi poolt põnevusega jälgitud uurimustest, mis mitmeti avavad inimsoole sootu uusi ja suuri võimalusi.

Puht-praktilised on teose lõppu lisatud „Juhised igapäevaseks tervisekarastamiseks, hingamis- ja kehavõimlemiseks“, mida praegusel ajal ei tohiks jätta täitmata ükski haritud inimene, kui ta tahab olla terve, rõõmus ja edukas.

„Uued teed tervisele“ sisaldab nii mõndagi huvitavat ja praktilist näpunäidet, mida igauks kerge vaevaga võib kasutada oma tervise hoidmiseks.
P. H., Õpetajate Leht 6. V 1932.

„Nagu toodust näha, sisaldab raamat palju huvitavat ja kasulikku ja teda võib soovitada.“

Prof. dr. A. Rammul, „Eesti Kirjandus“ nr. 10, 1932.

Esimene teekond ümber maailma.

Magalhães'i avastusreis a. 1519—1522. Kirj. kapten Antonio Pigafetta. 20 vanaaegse pildi ja kaardiga. 116 lk.

Sisukord: Sissejuhatus. **Pigafetta päevaraamat.** 1. Sõit Lõuna-Ameerika rannikule. 2. Talvitus Patagoonias. 3. Magalhães'i väina avastamine. 4. Sõit üle Vaikse ookeani. 5. Filipiinide avastamine. 6. Magalhães'i surm. 7. Borneo ja Mindanao saarel. 8. Molukid ehk vürtsisaared. 9. Aafrika idarannikule. 10. Ümber Healootuse neeme Hispaaniasse. **Lisa:** Trinidad'i eksisõidud. **Tulemused.**

Et seeria ei muutuks kuivaks või ühekülgseks, on temasse vahele liidetud ka põnevaid üksikkujutusi inimesoo arenguteelt, nii näit. suurtest avastusreisidest. Ja vaevalt võib viimastest leida huvitavamamat kui siin esitatu.

On ju esimene teekond, mil inimene tõeliselt avastas maakera tervikuna, just see portugallase Magalhães'i seiklusrikas ja traagiline sõit enam kui 400 a. eest mööda senitundmatuid meresid ja metslaste saari. Teos on seda huvitavam, et ta on jutustatud ühe tegeliku osavõtja, Pigafetta poolt, seega ajaloolise algdokumendi väärtusega. Juba juurdelisatud vanaaegsed pildid lasevad meid sisse tunda tollesse hulljulgete avastusreiside ajajärku, mis tõstis väikese Euroopa kogu maailma peremeheks. Seega on see anne sobiv niihästi ajaloo-õpetajaile tööabinõuks kui ka noorsoole põnevaks seiklusraamatuks, kõigepealt aga igale lugejale kui üks kõige piltlikumaid kultuurajaloo peatükke sellest suurest murranguajast, mis juhtis maailma keskajast uude aega.

Ümbermaailmareis pole ju olevikuski just igapäevane. Tol ajal oli see otsast lõpuni põnev vastuminek tundmatule saatusele, suubumine teadmatusse, meie mõõduga mõõtes otse närvekõditav seiklus. Igatahes on see huvitav lugemine, kasustatav eduga ka koolis maateaduse ja kultuuriloo abivahendina.

A. Palm, Kasvatus nr. 5, 1932.

Otstarbekohane ja ilus kodu.

Kuidas seda korraldada, mööbeldada ja kaunistada.

Kirj. A. I. R e m m e l. 86 pildi ja joonisega. 112 lk.

Sisukord: I. Sissejuhatuses. II. Otstarbekohased eluruumid ja mööbel. Ruumijaotus ja -sisustus. Liiklemine. Valgustus. Ventilatsioon (tuulutus). Kütmine. Puhtus ja korrashoid. Mööbel: Otstarbekohasuse põhiprintsiipe. Üksikuid mööbliesemeid. Lauad. Iste- ja lamamismööblid. Kapid ja riiulid. III. Ruumide ja sisustise ilu. Peab oskama ilu näha. Kodu sisustamisest. Tervikuline ruumipilt vaateväljal kunstilise naudingu objektina. Selge vormitaju ja ruumilisu. Värvide ilu ruumis. Värvidest ja nende omadustest. Värvikokkukõlad. Stiilsus. IV. Ruumikunsti stiili arengust viimastel sajanditel. Kuni 1900. aastani. Viimastel aastakümnetel. Kirjandust.

Juba see sisukord näitab, kui palju igapäevase eluvajalike teadmisi leidub selles väga tihedas ja paljupildilises raamatukeses. Eriti väärib esiletõstmist, et siin ei anta ainult kuivi käskusid ja kirjeldisi, vaid selgitatakse neid üldisi praktilisi ja esteetilisi põhimõtteid, mille tundmisel igäüks ise võib korraldada oma kodu selle eriliste tingimuste kohaselt. Samuti ei ülistata siin ainult meie „viimseid karjatusi“, mis niikuinii sageli ühekülgsed ja ruttu vananevad, või jälle meie oludes üldse ebaotstarbekad ja kallid, vaid kujutatakse niihästi suuremais kui ka üsna lihtsais, isegi ühetoalistes kortereis võimalikke uuendusi. Nii on see tõepoolest raamat kõigile rahvakihtidele ja igale üksikule.

Et seesugune lühike juhatusraamat otstarbekohase eluruumi sisseseadmiseks meil puudus, on seda tühikut meie kirjanduses täitmas nüüd A. R Emmeli kõnealune brošüür, mida on kasulik neil tundma õppida, kes soovivad elamut lihtsalt ja maitsekalt sisustada.

TH. USSISOO, E. Kirjandus nr. 5, 1932.

Pole kahtlust, et käesolev rohkete jooniste ja piltidega ilustatud raamatuke on abiks paljudele noortele kodusisustajatele ja mõjub kaasa meie kodude ilusamaks ja mugavamaks muutmisele. Oleks väga tänuväärne, kui sellele heale raamatukesele seltsiks veel teine, mis käsitaks meie kodu ilustamist väljastpoolt.

P. H., Õpetajate leht nr. 19, 1932.

(Viimase küsimuse kohta ilmus Elava Teaduse 1933. a. aastakäigus eriteos „Iluaiaid ja kodu ümbruse kaunistamine“.)

Vana maailma hukkumine.

Mis kõneleb see meie ajale?

*Kirj. prof. G. Ferrero, järelsõna prof. P. Treiberg.
10 pildi, tabeli ja kaardiga. 116 lk.*

Sisukord: I. **Mõtteid ja võrdlusi.** 1. Keiser ja senat. 2. Vana ja uus aristokraatia. 3. Sõjaväe hirmuvalitsuse algus. Aleksander Severuse surm. 4. Kodusõdade ajajärk ja kultuuri hävinemine. 5. Seaduslikkuse põhimõtte purunemine. II. **Kolmanda sajandi kriis.** 1. Segaduste algus ja esimesed 30 aastat. 2. Korralageduse tagajärjed: poliitiline, majanduslik ja sotsiaalne kriis. 3. Aurelianuse reformid; katse teostada idamaa müstilist ainuvalitsust. 4. Aasialiku ainuvalitsuse idee ja ristiusk. III **Diocletianus ja keisririigi reform.** 1. Uus valitsussüsteem. 2. Keiserliku võimu jumalikkus. 3. Administratiivsed uuendused. 4. Sõjaline edu. 5. Paganus ja ristiusk. IV. **Constantinus ja ristiusu võit.** 1. Diocletianuse süsteemi purunemine. 2. Constantinus ja Maxentius. 3. Milano edikt. 4. Constantinus ja Licinius. 5. Keisririigi ümberkorraldamine. 6. Dünastiline põhimõte. 7. Constantinus ja arianism. 8. Teoloogilised tülid ja nende tähtsus. 9. Tsiivilisatsiooni hukkumine ja taassünd. **P. Treiberg. Järelsõna. Kirjandust. Kronoloogiline tabel. Rooma keisririigi kaart.**

Juba maailmasõjast peale ja ühenduses praeguse majanduskriisiga uuesti kõneldakse tihti „Õhtumaa hukkumisest“. Ja korduvalt tõuseb meelde mälestus kogu Kreeka ja Rooma kord nii õitsva tsiivilisatsiooni suurest ja kohutavast kokkuvarisemisest. Mis olid selle põhjused? Kas need ei ähvarda tõesti jälle ka meid? Maailma kuulus itaalia ajaloolane prof. Ferrero püüab sellele vastata oma kokkuvõtlikus ja väga algupärases uurimuses ning ta leitud sarnasused tolle- ja nüüdisaegse distsipliini ja riiklustunde languse vahel on õigegi mõtlemapanevad.

Rooma keisririik oli tolleaaja maailmas suhteliselt võimsam kui ükski praegune suurriik ja teda ei ole enam. Ja isegi mitte pärast sajanditepikkust surmaheitlust, nagu seni arvatud, vaid ainult mõne aastakümnega on sündinud selle hukkumise kõige tähtsam järk. Kogu endine riiklik võimsus kaob, majanduslik jõukus hävineb, usk ja haridus purunevad, toores võimuvalitsus astub aastatuhande jooksul ülesehitatud õigusliku korra asemele, iga sõjaväeosa kuulutab diktaatoriks oma juhi.

See teos ei selgita mitte ainult maailma ajaloo tähendusrikkaimat pöördepunkti, vaid on ühtlasi ka väga suure aktuaalse huvitavusega. Siit näeme, milles seisab meiegi aja rahvaste ja riikide jõud ja mis seda ähvardab.

Moodne töötehnika ja majanduskriis.

Ratsionaliseerimine töös ja majanduses.

Kirj. drnd. E d. P o o m. 12 joonisega. 120 lk.

Sisukord: Tehnika ja inimene. Moodsa tööstustehnika arengust. Ratsionaliseerimine. Tailorism. Kõlbavuse proovimine. Liigutuste uurimine. Spetsialiseerumine. Normimine ja tüüpimine. **Fordism**: Üldisi äripoliitilisi põhimõtteid. Toodangupoliitilisi põhimõtteid. Pidevtöö. Liikuv töölint. Tööjaotus. Tulemusi. Mida võime õppida Fordilt. Ratsionaliseerimine ja põllumajandus. Ratsionaliseerimine ja praegune majanduskriis. Kapitalistliku majanduskorra puudusi. Kavamajandus Itaalias ja Venes. Viisaastak. Lõppsõna. Kirjandust.

Miks on Ameerika rikas ja meie vaesed? Peale muude põhjuste seepärast, et Ameerikas osatakse ratsionaalselt korraldada oma tööd ja majandust, kasulikult ära tarvitada igat jõukulutust, otstarbekohaselt rakendada igäühe energiat. Tööstuse ratsionaliseerimine, psühhotehnika, jõu kokkuhoid igäühe isiklikuski toimingus — need on ainult üksikud osad selles üldist Ameerika vaimu tutvustavas teoses, mille mõtteid Eestigi seisukohalt püüab hinnata ja kohandada majandusteadlane Eduard Poom. Praeguse majanduskriisi ajal peaksid need küsimused olema tähtsad igäühele — nii töölisel kui ettevõtjale. Seda enam, et autori rohkesti põhjendatud arvamuse järgi ainult töö ja tööstuse ratsionaliseerimine üksi kriisi veel ei paranda, vaid sellega peab ühinema ka üldine rahvamajanduse ratsionaliseerimine ja võib-olla riiklik kavamajandus. See on nii siis seotud ka põhimõtteliste poliitiliste vaadetega, millest ei pääse mööda ükski demokraatliku riigi kodanik.

Elava Teaduse lugejate vahel korraldatud ankeedi järgi peab suurim hulk vastajaid kõigist ilmunud numbreist parimaks just seda teost, kuna see on ühtlasi maailmavaatelise kui ka aktuaalse ja praktilise tähendusega.

Mis on tehnika?

Tehnika on kogu elu taktika.

Okultism ja teadus.

Mida arvata telepaatiast, „selgeltnägemisest“, ettekuulustest, spiritismist ja muust „salateadusest“?

Kirj. prof. dr. A. Messer. Järelsõna prof. K. Ramul. 7 pildiga. 116 lk.

Sisukord: I. **Ajalooline ülevaade.** Okultism meie kultuuriarengu algusest valgustusajani. Kanti ja idealistliku filosoofia suhtumine okultismisse. Okultism Ameerikas, Prantsusmaal, Saksamaal jm. kuni praeguseni. II. **Parapsüühilised nähtused.** Telepaatia ja mõtetelugemine. Selgeltnägemine. III. **Parafüüsilised nähtused.** Koputushääled ja muud selletaolist. Kaugliigutused. Materialisatsioonid. IV. **Meediumid.** V. **Selektatsioonid.** Pettushüpotees. Animismiteooria. Spiritismiteooria. **Järelsõna.**

Aastatuhandeid on inimeste meeli põnevuses hoidnud küsimus, kas peale meile tuntud füüsilise maailma pole ka veel muid enam hingelisi jõude ja kas need võivad oma mõju avaldada ka väljaspool inimest. Imelikul kombel pole usk nendesse kadunud ka uuemal ajal, vaid otse „moodsa nõidusena“ lokkab edasi usk selgeltnägemisse, kummitustesse, ennustustesse ja isegi vaimudesse. Millised on reaalsed tõsiasiad, mille põhjal säärased arvamused on tekkinud? Toolid ja lauad heljuvad õhus ja koputavad, inimesed näevad ainult „vaimusilmaga“ sadade kilomeetrite kaugusi üksikasju ja isegi tuleviku sündmusi, meediumi kehast eralduvad mingid saladuslikud massid, mida võib isegi fotograferida jne. — mida kõigist sellistest väiteist uskuda, mida mitte? Ja kui palju neis väidetud „imejuhtumites“ on tõesti üleloomulikku, palju lihtsalt meie meelte pettust, juhust või muud?

Selle kohta pole praegusaja tõsised teadusmehedki veel sugugi ühel arvamusel ja vaevalt keegi saab nii pea anda veel päris kindlaid vastuseid kõigi nende küsimuste kohta, aga igapäev on huvitav tutvuda nende väidete ja nähtustega — just nii nagu neid asjaosalised ise on kujutanud.

„Meeleldi ühineme „Elava T.“ toimetaja eessõnaga, et raamat kas või juba „moodsate tondilugudena“ on loetav. Lisaksime omalt poolt juurde — isegi väga loetav; näiva „objektiivsuse“ ja „teaduslikkuse“ võõba tõttu isegi mõjuvamate tondilugudena kui mõni eht-kirjanduslik hirmu- ja õudusjutt.“

P. V., Postimees 16. VII 1932.

Sissejuhatus poliitikasse I.

Poliitiliste aadete ja vormide areng Vana-Kreeka linnriigist nüüdisajani.

*Kirj. prof. T. J. C. H e a r n s h a w ja prof. G. D. H. C o l e.
104 lk.*

Sisukord: A. **Poliitiliste aadete areng Platonist renessansini.** I. Kreeka. Poliitilise mõtluse koit. Platon. Aristoteles. II. Rooma. Üleminek Kreekal. Epikuurlased ja stoikud. Rooma poliitilised teoreetikud. III. Varajane ristiusu kirik. Uue Testamendi poliitikud. Tagakiusamiste ajajärk. Constantinusest Augustinuseni. IV. Keskaeg. Püha Rooma riik. Kaks võimu (riik ja kirik). Poliitilised mõtlejad. B. **Poliitilise organisatsiooni teooriad ja vormid renessansist nüüdisajani.** Renessans ja reformatsioon. Hobbes. Inglise revolutsioon. Rousseau. Prantsuse revolutsioon. Filosoofilised radikaalid. Hegel ja Marx. Darwinism ja poliitika. Astroloogia ja psühholoogia. Poliitiline pluralism. Sõda ja revolutsioon. Kommunism ja fašism. Korporatiivne riik. Väljatutse parlamentarismile. Sotsialism kapitalismi vastu.

Poliitiline haridustöö on praeguse kriisi ja igasugu rahutuste ajajärgul otse esmajärgulise tähtsusega eriti demokraatlikus riigis, kus iga kodanik peab teadlikult kaasa elama oma riikliku tervikuga ja tundma selle juhtimise põhimõtteid. Käesolev anne tuntud inglise teaduste sulest tahab anda ainult esialgse ajaloolise ülevaate sellest, mis Euroopas senini on poliitika ja riigi sihtide all mõistetud ja kuidas ühiskondlikku elu soovitatud korraldada. See on õieti inimsoo poliitiliste ebaõnnestumiste ajalugu, mis teeb meid skeptikuiks ka uute „ideaalriikide“ utopiaste suhtes ja hoiatab nende nimel ohverdada senini kättevõidetud inimsuskultuuri põhiväärtusi.

Lõpus avaldatud autori isiklikkude arvamistega äratas see anne meil mõnede parteipoliitiliste tegelaste poolt teravaid vastuvaidlusi, kuid prof. Cole'ile tehtud etteheited sihilikkuses või koguni asjatundmatuses on ligemal läbiarutusel leitud olevat ilma olulise aluseta.

Elava Teaduse 1932. a. lugejad oma ankeedivastustes asetavad selle ande oma teema aktuaalsuse ja huvitavuse poolest kõige esimeste hulka.

Jeesuse elu ja õpetus.

Kirj. prof. W. B o u s s e t. Järelsõna mag. Sigfr. Aaslava.

1 kaardi ja Leonardo da Vinci kaanepildiga. 114 lk.

Sisukord: **1. peatükk. Jeesuse väline elukäik ja ta tegevuse vormid.** Väline elukäik. Elu algosa, ristija Johannese avalik ülesastumine, elu lõpe. Jeesus kui prohvet. Suhted kirjateadlusega. Jeesus kasvatajana. Suhted essenismiga. Jeesus kui kõnemees, mõistukõned. Jeesus kui arst, kui imetegija. Teotsus iisraeli rahva keskel. Jüngrite kogumine. Vastased. **2. peatükk. Jeesuse kuulutus.** Jumala riik. Jumalariigi-kuulutuse üldine tähendus ja ta ajaline tingitus. Ta arvatav maapealne iseloom. Idee vaimlikustamine ja rahvusest lahutamine. Ta sellel põhjenev kindlus. Ta igavene tähendus. Jumalauusk, ligioleva, elava Jumala tõelisus. Vaimselt-isikuline Jumal. Kõikvõimas Jumal-Isa. Kõlblad nõuded, nende juurdumine kohtumõttes. Kohtumõtte selgitamine ja rahvuslikkusest lahutamine. Tasumõte. Jeesuse suhtumine käsuõpetusse. Suhtumine variserlikku traditsiooni. Ühtlus, seespidisus, tõde, tõelisus. Eetika heroiline iseloom. Kõrgelepingutatud kõlblusliku individualismi eetika. Pattude andustus. Lõpetus. Evangeelium isiksuse-usundina. **3. peatükk. Jeesuse isiku saladus.** Jeesuse messia-teadvus. Caesarea Filippi. Messianime puudulikkus Jeesuse jaoks. Messiaslikud nimed, inimespoeg. Inimespoja-teadvuse suhe kannatamis- ja surma-aimustega. Jeesuse suverääne iseteadvus. Selle piirid. Elu kroonimine surma läbi, Jeesuse surma eriline tähendus. Ülestõusmine. Jeesus oma koguduse usus. **S. Aaslava: Järelsõna.**

See ühe saksa silmapaistvama usuteadlase raamat ei upu, nagu sagedasti teiste teoloogide tööd, dogmaatilistesse eelarvustesse ja pealiskaudseisse manitsustesse, vaid oskab ühendada ausa ajaloolis-teadusliku meetodi sügava kõlbliste väärtuste austamisega. Vähe on raamatuid, mis nii suudaksid meile elustada Naatsareti Meistrit kogu tema suuruses, ometi ilma vastuollu sattumata meie muu teadusliku maailmakogemusega. Meilgi viimasel ajal elavnenud huvi usuliste küsimuste vastu peaks tagama sellele väga süvendavale raamatule laialise lugejaskonna. Niisuguste raamatute kõige suurem tähtsus on selles, et nad panevad liikuma mõtteid ja juhivad seega tähelepanu neile inimkultuuri igavestele väärtustele, millest „ilmlik“ argielu oma pealiskaudsuses väga kergesti lihtsalt läheb mööda, mis aga ka „pimedalt“ dogmausulisele kiriklasele on enamasti ainult tardunud sõnakõlksud.

Energia ja loodusteadusliku maailmakäsituse alused.

*Kirj. prof. Oliver Lodge. Järelsõnaga täiendanud
E. Kilks on. 5 joonisega. 104 lk.*

Sisukord: Eessõna. I. **Energia ja töö.** Lihaste pingutus ja väsimus. Masinate poolt tehtud töö. Masinate tegevus. Nähtavad energiakaod. II. **Soojus ja energia jäävuse seadus.** Jäävuseteooria. Energia samasus. III. **Energia kogumine ja hajumine.** Soojuse-energia kasustatavus. IV. **Energia määratlus.** Varjatud energia. Energia kujud. V. **Selgitavaid analoogiaid.** VI. **Energia liikumise hulk ja impulss.** Pöördemoment. Tagasipõrge ja teised üksikasjad. VII. **Mateeria kui energia üks kuju.** VIII. **Energia kosmilised muundused.** IX. **Maapealne energia.** X. **Põhi-seadused.** I seadus. II seadus. III seadus. Ei ole mingit tegevust kaugele. Valguse rõhumine. Kolmas seadus ei tunne erandit. **Uuemaid uurimusi energiast ja mateeriast.**

Et saada endale õiget kujutlust kogu maailma ehitusest ja seadustest, peame tundma kõigepealt energia seadusi ja mitmesuguseid esinemisviise. See näib esmalt olevat tavaline ja lihtne peatükk füüsikast, kuid mida edasi autor jõuab oma vaatlustes, seda kõikehaaravamaks ja — saladuslikumaks muutub ka teema. On ju lõppeks ka aine ainult üks energia kuju ning igavesed seadused, mida me ehk veelgi täiesti ei tunne, juhivad tema liikumisi ja muutusi niihästi päikese ja tähtede seesmuses kui ka meis endis. Omaaegne Nobeli auhinna omanik füüsikas, prof. Lodge, oskab olla oma esituses niihästi populaarne kui ka sünteetiline ja ilmavaateliselt sügavate järeldustega.

Mis kaalub valgus? — Nii küsib harilikult ainult mõni laps või narr. Ent siit loeme, et päikese valgus tõepoolest rõhub kogu maakerale tervelt 75 000-tonnilise raskusega. Veel huvitavamad on küsimused: Kas maailm on nagu üleskeeratud grammofoni vedru, mis käib järkjärgult maha, kuna järjest muidu isesäiluv energiagi hajub tagasitulematult maailmaruumi? Kas sellele ükskord peab järgnema üldine lõpp ja kadu? Keegi ei tea seda, kuid pühalikus aukartuses vaikib mõte nende saladuste ees.

„Selle tõttu võiks raamat äratada huvi mitte ainult selles lugejaskonnas, kes harrastab füüsikalisi küsimusi, vaid üldse lugejaskonnas, kes tunneb huvi maailmakäsituse aluste vastu.“

Prof. H. Perlitz, E. Kirjandus nr. 11, 1933.

Nüüdne maailmapoliitika ja Eesti.

Sissejuhatus poliitikasse II.

Kirj. prof. Ants Piip.

Rahvasteliidu pildi ja 2 kaardiga. 104 lk.

Sisukord: I. Maailma tänapäev. Veidi arvustikku (m. s. kõigi riikide nimestik ja nende suurus). Mis rahvaid lahutab. Euroopa probleemid. Vaikse ookeani probleemid. II. Rahvasteliit. III. Pan-Euroopa. IV. Desarmeerimine ja julgeolek. V. Balti probleemid. Suhted Venemaaga. Balti riigid ja Saksa. Balti riikide koostöö. Tulevik. Lõppsõna.

„Sissejuhatus poliitikasse“ I andis poliitiliste vaadete ja vormide ajaloo, alles käesolev osa viib tänapäeva tegelikkude poliitiliste vastuolude ja võitluste rägastikku. Ilma nende aluste arvestamiseta on lootusetu püüd mõista meid ümbritsevaid sündmusi või ajada õiget meiegi väikese maa poliitikat. Miks ometi ei lepi kõik maailma riigid kokku ega aja oma asju kristlikus üksmeeles, on küsinud nii sageli mõnigi lugeja. Miks raisatakse praegu veel enam raha sõjavarustusele kui enne suurt maailmasõda? Miks piiravad end riigid ikka kõrgemate tollimüüridega ja lämmatavad sel kombel rahvusvahelise läbikäimise, mille puudusel nad ometi ise kõik nii väga kannatavad? On see siis tõesti ainult pime rumalus või julm kuritahtlus, et praegu peavad nälgima kümned miljonid, ja ometi hävitatakse valmis vilja ning valmistatakse mürkgaase tulevaseks sõjaks, mis võib hävitada kogu linnad ja maakonnad mõne tunniga? Kas vähemalt midagi pole tehtud selle ärahoidmiseks? Või vähemalt meie kodumaa kindlustamiseks selle vastu?

Neile meile kõigile lihasse ja luusse lõikavaile küsimustele püüab vastata prof. Piibu raamat. Ta näitab, et praegune inimkond vähemalt on enam kui kunagi püüdnud jõuda ülemaailmse koostöö ja rahuliku läbisaamise poole, samuti, et Eesti püüab kindlustada rahu suhteid oma naabritega — kuid ta näitab ka, milliste määratute reaalsete raskustega seejuures tuleb võidelda. Ja tutvudes selle tööga me saame jälle lootust, et see ükskord ometi viibki sihile.

Eesti rahvausundi maailmavaade.

Kirj. dr. Oskar Loo rits. 1 pildiga. 112 lk.

Sisukord: Mis? Kuidas? Miks? Elujõud. Keha ja elundhing. Laip. Varihing. Hingushing. Nimihing. Irdhing. Hingeloom. Siirdhing. Suhtumine loodusesse. Vaim. Kaitsevaim. Haigused ja surm. Elu pärast surma. Mineviku õpetus tulevikule.

Meie esivanemate muistsest usust on palju kirjutatud ja kõik on sellest lugenud vähemalt mõned muinaslood. Kuid ei ole senini veel ükski sellest ja selle hingeelulistest alustest andnud nii sügavale küündivat ja süstemaatilist ülevaadet, kui seda teeb käesoleva teose autor, Eesti Rahvaluule Arhiivi juhataja ning oma varemate teostega endale juba rahvusvahelise kuulsuse võitnud folklorist. Ta selgitab elavate näidetega eriti usundiliste kujutelmade ja mõistete tekkimist ja arengut meie esivanemate teadvuses, mida senini õige vähe jälgitud (hing, vaim, hingeloom, hingede rändamine, haiguste ja surma hinged jne.). Kõige üllatavam on seejuures tõdeda, kuidas need aastasadade ja -tuhandete eest tekkinud kujutelmad ja mõtteviisid elavad edasi ka veel meie ajal ja mõjustavad meie vaimulaadi.

Ürgdemokraatlikus samaväärsuse ja üheõiguse vaimus, heatahtluse ja sallivuse vaimus näeb autor eesti rahvusliku muinasusu ja elutunde kõige omapärasemat ja kõrgemat ideaali. Alles sakslaste ja pika orjaaja mõjul on see vaim kidunenud ja sageli aset andnud kadedale pahahtlusele.

Ikka jälle on rõhutatud meie rahvaluulet ja usku kui meie esivanemate hinge peeglit ja isade vaimu väljendust — siin alles on püütud tõesti sellesse peeglisse vaadata ja selle vaimu iseloomu selgitada. Nii on sel ühtlasi algupärase teadusliku töö kui ka rahvaliku tutvustus-ülevaate väärtus. Veel enam, oma rohkete vaheleliidetud muinaslugudega rahva enda sõnastuses on see huvitav isegi ilukirjanduslikult.

„Ärge arvake, et see oleks tuim ja igav raamat, nagu sellisulised raamatud tavaliselt. Raamatu huvitavust tagab juba dr. Loo ritsa nimi, kes ei oskagi kirjutada teisiti kui hoogsalt, vaimukalt ja värskelt.“

AUG. PALM. — „Päevaleht“ 9. III 1933.

Kehaehitus ja iseloom.

Kuidas tunda inimesi nende välimuse järgi?

Kretschmeri jt. järgi kirj. dr. med. K. Lellep, Tartu ülikooli õppejõud, vaimuhaiguste kliiniku arst.

13 joonist, 104 lk.

Sisukord: I. Sissejuhatuseks. Kas võib inimese iseloomu tunda tema välimuse järgi. II. Kehaehituse põhitüübid. 1. Sale ehk leptosoomne tüüp. 2. Atleetilis-muskulaarne tüüp. 3. Lai-ümmar ehk pükniline tüüp. III. Iseloomude põhitüübid. 1. Leptosoomsed — mõtteinimesed. 2. Atleetilis-muskulaarsed — tahte- ja teoinimesed. 3. Lai-ümmar — mõnu- ja südameinimesed. IV. Üleminekud ja segatüübid. V. Kehaehituse ja iseloomu suhete põhjusi. Sisenõristus. VI. Praktilisi väljavaateid. VII. Näiteid muist tüpologiaist. Järeldõna (A. A.). Tabel. Kirjandust.

Miks ühed meie tuttavaist käituvad nii ja teised samades välistingimustes täitsa teisiti? Miks ühed on „just kui loodud“ üheks kutseks, teised aga parima tahtmisega ei saa sellega hakkama? Miks on meile „juba orgaaniliselt vastuvõtmatud“ mõne inimese seisukohad ja käitumisviisid, kuigi meie vaated, haridus jne. võivad olla ühesugused? Miks ei võinud F. R. Kreutzwald juba „oma loomuse“ poolest sallida J. V. Jannsenit? Miks on painduva K. Pätsi ja teravjoonelise J. Tõnissoni poliitika nii erinev ja kokkubimatu? Milles seisab Don-Quijote' ja Sancho-Panza, Pati ja Patashoni nii suure erivuse saladus?

Alles kõige viimaste aastakümnete suured avastused arstiteaduses ja psühholoogias on tõsisemalt jõudnud vastata sellelaadilistele küsimustele, selgitades püsivat sidet inimese kehaehituse ja iseloomu (või täpsamini temperamenti) vahel.

Igähele on selge, kuivõrra tähtis on selline oskus, juba välimuse järgi ära arvata inimese põhilaadi — siis oma tuttavate kui ka iseenda paremaks mõistmiseks ja kohtlemiseks, enda või oma laste kutsevalikus, töötõudude palkamises, abikaasa valikus jne. Võib öelda, et see sageli annab otse nõia-võtme inimese hingeelu avamiseks, muudab meie ümbruse seltskonna nagu põnevaks pildiraamatuks.

„See 102-leheküljeline raamat on kirjutatud humoorikalt, loetavalt ja isegi hoogsalt; usun, et ta võib huvi pakkuda nii mõnelegi lugejale.“ Dr. V. Hion, „Eesti Kirjandus“ nr. 3, 1933.

Tehnika võidukäik I.

Kirj. dr. Jaan Kranig: Keemia kui moodsa tehnika alus. Sissejuhatuseks: Dr. R. N. Coudenhove-Kalergi: Tehnika ja kultuur. 8 pilti ja joonist, 112 lk.

Sisukord: Tehnika ja kultuur. I. **Keemia arengulugu.** Kujutelm aine olemusest vana- ja keskajal. Teadusliku keemia rajamisest. II. **Väärismetallid.** Kuld. Kullatoodang. Plaatina. Hõbe. III. **Teisi metalle.** Raud. Rauatööstuse areng. Terase valmistamine elektriühjus. Rauatööstuse mehhaniseerimine. Vask. Elavhõbe. IV. **Valguse ja soojuste energiaallikad.** Päikese energia. Valgustusgaas. Söed. Põlevkivi. Turvas. Maaõli. Oli ümbertöötamine. Ammutamatuid energiaallikaid. Statistika. V. **Värvained.** VI. **Lõhnained.** VII. **Keemia ja meie igapäevane leib.** VIII. **Klaasitööstus.** Klaasi valmistamine. Kristallklaas. Kroon- ja flintklaas. Püreklaas. Värvilised klaasid. IX. **Keemia tähtsus muil tehnika-aladel.** Tselluloos. Kunstsiid. Lõhkeained. Tselluloid. Kautšuk. Ehitusmaterjalid. Kirjandust.

Selle numbriga on Elava Teaduse raamides algatatud alaseeria, millel tohiks olla eriline tähtsus just rahva laiemale hulkadele ja noorsoole. Moodsa tehnika areng ja tänapäevased hiilgesaavutised — need huvitavad ja haaravad kõiki, kuna nende kasu on otsekoheselt selge igapäevale, kes ainult viitsib näha ja lugeda. Enamik nüüdisaja inimestest aga ei teagi, kui võrra meie kõik igapäev tarvitame tehnika abi ja milline häda siis lahti pääseks, kui näit. mõnegi meil tavaliseks saanud tarbeaine valmistamise oskus äkki peaks kaduma. Käesolevas numbris valgustab dr. Kranig ainult keemilise tehnika alasid — ja juba need üksi on nii mitmekesised ja üldtähtsad, et meie ühiskond ilma nende abita päevagi ei saaks elada.

Veel erakordse väärtuse peaks aga omama kuulsa Pan-Euroopa mõtte algataja ning eestvõitleja, krahv Coudenhove-Kalergi filosoofiline sissejuhatus tehnika ja kultuuri vahekorra. See on omaette meisterteos juba oma äärmiselt tiheda, mõtterikka, nii avaravaateliselt sünteetilise ja ometi nii selge stiiliga. Kuid see on ühtlasi terve nüüdisaegse maailmavaate kokkuvõte ja katekism, mis peaks saama otse iga moodsa elu- ja kõlblusõpetuse õpperaamatuks. Sest tõesti: kui praegusest ülemaailmsest ummikust ja viletsusest üldse peab leiduma edasipääsu tõelise vabaduse ja elurikkuse poole, siis küll Coud.-Kalergi näidatud teel.

Elu ja inimese põlvnemine.

*Kirj. H. G. Wells, redigeerinud prof. J. Piiper;
tõlk. V. Lao. 18 pilti, joonist ja kaarti, 112 lk.*

Sisukord: Saatesõna. A. **Maailm enne inimest.** Maakera ruumis ja ajas. Lademete jutustus. Elu ja kliima. Roomajate ajastu. Imetajate ajastu. B. **Ahvid, ürginimesed ja inimesed.** Inimsoo koidik. Neanderthali inimesed. Hilisemad paleoliitilised inimesed ja esimesed pärisinimesed. Lisa: V. Lao: **Elu tekkimise teooriad.** Kirjandust.

Kuidas sündis esimene inimene? Kuidas sündis üldse elu? — See on juba aastatuhandeid põnevil hoidnud inimsoo meeli, ükskõik siis kas ta sellele vastata on püüdnud igivana paradiisi-müüdiga või omaaegsete teaduslike teooriatega. Meie aegse teaduse vastuse sellele maailmavaateliselt põhjanevale küsimusele annab siin maailmakuulus inglane, kelle „Suur maailmasõda“ ka Eestis on leidnud harukordselt elava vastuvõtu ja kes tõesti oskab teaduslike küsimusi käsitleda ka ilukirjaniku stiili-elavusega ja filosoofi vaateavarusega.

See on terve miljoniteaastase emakese Maa enda romaan, mis neil lehekülgedel meie ees lahti rullub: alates Maakera enese sünniga ja esimese elu tekkimisega ning lõpetades esimeste kiviaegsete inimestega. See on teadusliku „piibli“ esimene raamat, kaugeim vastus küsimusele: kust oleme tulnud, valdav oma kosmiliste nägemustega. (Et Wellsi käsitus on asjatundlik, tagab tema enda loodusteaduslik eriharidus kui ka Tartu zooloogiaprofessori J. Piiperi redigeerimine ja täiendused viimaste aastate uudisleidudest.)

Wells'i eelmainitud tööd tuleb lugeda hästi õnnestunuks. Autor maalib siin suurejoonelise ja teaduslikult tõetruu pildi maakera ajaloo ja elukonna arengust selle pinnal.

Kõik mainitud evolutsioonietapid on reljeefselt esile tõstetud, ja lugeja raatsib vaevalt pooleliloetuna käest panna selle „maakera ja selle elukonna romaani“.

J. Port, Eesti Kirjandus nr. 4, 1933.

Kuna ka tõlge on korralik ja täppis, moodsas ja soravas keeles, siis peab soojalt soovutama käesolevat raamatut igale teadusehimulisele lugejale.

V. Orav, „Areng“ nr. 1, 1933.

Eesti kroonika 1932.

Välis- ja sise poliitiline, majanduslik ja kultuuriline ülevaade. Kaastöölised: H. Tammer, E. Ein, E. Poom, M. Martna, A. Palm. 116 lk.

Sisukord: Eessõna. I. **Välispoliitilisi vaatlusi 1932** — H. Tammer. II. **Eesti sise poliitiline elu 1932** — dr. E. Ein. K. Pätsi valitsus. Erakondade ühinemine. J. Teemandi valitsus. Rahvahääletus Põhiseaduse muutmiseks. K. Pätsi valitsus erakorraliste volitustega. Muid sündmusi avalikus elus. III. **Eesti majanduselu 1932** — mag. Ed. Poom. Eesti majanduse üldalused. Põllumajandus. Tööstus. Hindade kujunemine maailmaturul ja Eestis. Väliskaubandus. Üsikut riikide osatähtsus meie väliskaubanduses. Rahandus ja pangandus. Elatusmaksumus Eestis. Meie majanduspoliitikast. IV. **Tööolud Eestis 1932** — dr. h. c. M. Martna. Tööpuudus. Tööpuudus ja hädaabitööd. Tööolud maal. Ehitus- ja korteriolud. V. **Vaimne kultuur** — Aug. Palm. Kool. Muid üldisi kultuurilevitajaid. Teadus. Ilukirjandus. Väljavaateid. Tähtsamaid sündmusi 1932 (Eestis ja välismail) — E. Ein ja A. Palm. Kirjandust.

Muidugi oleme kuulnud neist asjust ajalehtede jne. kaudu või isegi olnud mõnes sündmuses kuidagi kaastegevad. Ent ajalehtede kujutus on enamasti olnud laialivalgub või üsna ühekülgne; ajaleht heidetakse kõrvale nii oma tühiste kuritöökirjelduste ja muu säärasega kui ka üldtähtsate andmetega; Eesti Statistika Kuukiri (ja -Aastaraamat) on tavalisele kodanikule ebaloetav oma kuivade arvudega, samuti eriajakirjad — üldist ülevaadet ei võimalda neist ükski. Ja ometi on just demokraatlikus riigis ülivajalik, et iga kodanik omaks võimalikult hea ülevaate oma rahvuse ja riigi kui terviku arengust, et ta sellega kaasa elaks võimalikult teadlikult — ainult nii võib ta kõige paremini oma üksiksoovid kokkukõlastada rahvuslik-riiklike üldvajaduste ja selle ühistahtega, ilma milleta praegusel ajal ei jaksa püsida ükski riik.

„Kandvaimaks ja primaks artiklikuks selles koguteoses on kahtlemata Ed. Poomi kirjutis Eesti majanduselust 1932.

Kokkuvõttes: see järjekordne „Elava Teaduse“ number määrib ilusa ja vajaliku ürituse algust — „anda laiemaile kodanikuhulkadele kokkuvõtlik ülevaade silmapaistvamaist ja vähemalt esialgse kaalutluse järgi meie riigitervikule kõige olulisemaist sündmustest ning arengust möödunud aastal, pakkudes vähemalt teatava hulga praegu kättesaadavaid andmeid meie tänapäeva olukordade mõistmiseks nüüd kui ka järgnevat aastail.“ (Eessõna.)

Edg. Kant, ERK nr. 5, 1933.

Parlamentarism ja Eesti põhiseadus.

(Sissejuhatus poliitikasse III.) Kirj. Riigikogu asjade valitseja E u g. M a d d i s o n. 104 lk.

Sisukord: Parlamentarismi olulised tunnused. Inglise parlamentarism ja selle areng. Parlamentarism väljaspool Inglismaad. Parlamentarism Eestis. Järelsõna. Kirjandust.

Milles seisab õieti see demokraatlik kord, millela me ei oska õiget Eesti r a h v a riiki ette kujutadaagi, mille vastu aga ikka on olnud näit. balti sakslased, samuti enamlased ja viimasel ajal isegi mitmed kodanliseltki mõtlevad eestlased?

Missugune tähendus on selles demokraatlikus korras parlamentaarsel, riigikogu kaudu teostataval valitsusviisil? Mis õieti tähendab see sõna parlamentarism? Kuidas on see kord kujunenud suurtes Lääne demokraatia mais ja mis määral vastab temale meie senine ja uus põhiseadus? Milline on parlamentaarse riigikogu ja presidendi vahekord? Kas võib olla demokraatiat ilma erakondadeta? jne.

Kõiki neid küsimusi valgustab E. Maddisoni teos laialdase eruditsiooniga, asjale lähedal seisja täpsusega ja kõigepealt suure objektiivsusega ja teadusliku erapooletusega. Ta ei tee kihutustööd ühe ega teise vaate kasuks, ta ainult näitab, mis iga poliitiline mõiste ja lööksõna tähendab, mida meil ajalehtedes ja kihutuskoosolekuil nii sageli umbropsu tarvitatakse. Ja ta selgitab ka, mida võime oodata ühe või teise vaate võimulepääsmisel. Kuid õnnetu oleks see rahvas, kes oma uue tee valiks pimesi või pimedate jõudude demagoogilisel tõukel.

„Raamat paneb meid mõtlema ja süvenema sellesse, mille kohta me viimasel ajal kipume ütleva oma kaaluvat sõna tunnete ja väliste tõukejõudude kohaselt.“ Tallinna Post 29. IX 33.

Kokku võttes võib ütelda, et E. Maddisoni töö väärib lugemist. Autor on materjali hoolega igast ilmakaarest kokku kandnud ja selle tagaseinal meile rahuldava läbilõike andnud meie põhiseaduse senisest arenemiskäigust.

K. Kornel, „Postimees“ 16. V 1933.

Kokku võttes tuleb teost pidada tõsiseks rikastuseks meie populaarteaduslikule poliitilisele kirjandusele.

Prof. N. Maim, E. Kirjandus nr. 11, 1933.

Iluaiad

ja kodu ümbruse kaunistus.

*Kirj. Tartu ülikooli botaanikaiaia õpetatud aednik
dr. J a a n P o r t. 27 pilti, 104 lk.*

Sisukord: 1. **Iluaiia üldtähtsusest.** 2. **Iluaianduslikud algemendid.** Materjali iseloom. Ilupuud. Eriliste esteetiliste omadustega ilupuud. Ilupuude tarvitamisest, nende istutamisest ja nende eest hoolitsemisest. Ilupõõsad. Lilled. Püsililled. Suvililled. Muru. Aia piirded. 3. **Iluaiia korraldus.** Asutamine, korraldusviisid ehk stiilid. Tehniline iluaia korraldus. Aia teed. Trepid. Müürid. Kunstlikud veekogud. Lehtlad. Aiamajad. Varikäigud. Aia mööbel. Muud ilustusvahendid. 4. **Talundite iluaedade korraldamise sihtjooni.** Kirjandust.

Vähe on neid inimesi, kes ei armastaks lilli või kel vähemalt suvel poleks võimalus ka nende eest hoolitseda. Seda teha või vähemalt teiste tehtud tööst täit rõõmu tunda võib ainult see, kes spetsialisti-aedniku juhatusel õppinud tundma lilli, ilupõõsaid ja puid kui ka nende õiget kasvatamist ja tervikuks korraldamist.

Kokku võttes võib öelda, et dr. J. Port on teinud tänuväärse töö, rakendades teadust paljude koduomanikkude ja noorte ilunõuete teenistusse. On hea, kui raamat on sisult mahust tugevam, ja seda tohiks olla kõnesolev.

J. Hunt, „Eesti Kirjandus“ nr. 8, 1933.

„Üllatuslik ja samal määral ka huvitav oli dr. J. Porti „Ilu-aed“. Kes meist ei ilustaks oma aianurgakest või akna-alust. Ja kui see puudub, siis vähemalt kes ei unistaks selle ilustamisest. Selles mõttes on dr. J. Porti „Iluaiad“ laialdaste hulkade ilutunde huvi rahuldav raamat, ühtlasi aga ka praktilisi nõudeid taotlev käsiraamat iluaianduse alalt.

Hea on seda kõike näha ja lugeda koondatult ühte raamatusse. Meie senised iluaia küsimusi käsitlevad kirjutised on laiali pillatud ajakirjus ja aiatöö õpperaamatuis sageli üsna kõrvalise osana väga napilt ja katkendiliselt. Oma raamatuga dr. J. Port esitab lugejale iluaia küsimuse kui terviku. Küll väga kokkusu-
rutatud raamis, kuid siiski tervikuna, mis pealegi on ainus oma-
sarnane. See käsiraamatuke leiab eest kahtlemata väga laialdase tarvitajaskonna.

R. Tamm, „Agronomia“ nr. 9/10, 1933.

Keeleliselt töö on kõigiti ladusalt ja lühisõnaliselt kirjutatud, seega kergesti loetav. Ka pilte on rohkesti, mis omakorda lisavad väärtust raamatule, mida asjast vähegi huvitatule ja edasi-
püüdjale tohiks küll soovitada teejuhiks, kus näidatakse võimalusi ja abinõusid kaunima kodu soetamiseks.

„Taluperenaine“ nr. 9, 1933.

Lapsepõlv ja iseloom.

Väikelapse vaimne areng ja kodune kasvatus.

9 pilti ja joonist, 112 lk.

Sisukord: Eessõna. I. Inimarengu põhiseadused. Pärivus keskkond, kasvatus. Isiksuse ühtsus ja sihipüüdlikkus. Endasäilitus ja endaväljaarendus. Psühhoanalüütiline ja individuaalpsühholoogiline arengu-teooria. II. Inimesekssaamise astmed. III Väikelapse vaimne areng ja selle osa inimese kujunemises. Sünnieelne aste. Õlmiku-iga. Väljendusvõime areng. Ruumi ja aja avastamine. Laps ja teised. Lapse enda maailm. IV. Väikelapse arengu kasvatuslik mõjustamine. Harjumuste loomine, halvust võõrutamine. Harjutamine korrale ja puhtusele. Päkaime-mine. Voodiniisutamine. Sissekasvatamine välismaailma. Lapse küselemine. Ümbruse tundmaõppimine. Lapse harrastused ja nende juhtimine. Mäng ja mänguasjad. Muinasjutt. **Tahtekasvatus:** Sõnakuulmine ja vabadus. Eeskujud ja suggestioon. Käsk ja keeld. Tasu ja karistus.

„Laps õpib kolmel esimesel eluaastal palju rohkem kui kolmel ülikooli-aastal“, on öelnud kuulus saksa kirjanik ja pedagoog Jean Paul. Uuem uurimus on seda tõde veel enam toonitanud: on teadlasi (individuaalpsühholoogid, psühhoanalüütikud), kes väidavad, et kogu meie iseloom ja siis terve järgnev elu ette määratakse just nende muljete ja harjumustega, mis omandame oma kõige intensiivsemal kasvuperioodil, väikelapsena. Siit saadud jäljed noorte hingeellu on nii sügavad, et neid hiljem juba äärmiselt raske on muuta. Siin omandatud ellusuhtumine loob ise-loomu põhivormid.

On nii siis arusaadav, et just kodune kasvatus, eelkoolialise lapse hingeelu tundmaõppimine ja selle mõjustamine on saanud nüüdisaegse kasvatusteaduse kõige põnevamaks küsimuseks, millega teotseb praegu rida kõige silmapaistvamaid pedagooge mitmel maal. Nende tähtsamaid ja üldhuvitavamaid töötulemusi tutvustabki mag. Al. Elango.

Alles mõistes inimalge ja väikese inimese kujunemist, mõistame õieti ka iseennast.

Kõiki neid elulisi ning aktuaalseid kasvatusküsimusi käsitleb autor lapsepsühholoogia seisukohalt selgelt ja kujukalt, tuues asja näitlikumaks tegemiseks palju konkreetseid näiteid. Raamat on väärt, et teda soojalt soovitada kõigile vanemaile, lasteaednikele ja õpetajaile. J. Parijõgi, „Eesti Kirjandus“ nr. 10, 1933.

Rõivastuskunst ja mood.

Kirj. Tartu Naisühingu kutsekooli õpetaja A. I. R e m m e l.
37 pilti ja joonist, 104 lk.

Sisukord: 1. Rõivas kui sotsiaalne tegur. 2. Moodidest ja nende liikumisest. Moe olemus. Pilte rõivaste ning moodide ajaloost. Vana-aeg. Keskaeg. Täis-renessanss. Barokk ning rokokoo. Moodidest XIX sajandil. Moe liikumisi viimase 30 aasta jooksul. 3. Otstarbekohane rõivas. Ülesande- ja organismikohasus. Odavus ja vastupidavus. Korrashoiu kergus. Ideaalne otstarbekohasus iluna. Kutse- ja vormirõivas. 4. Keha ilu ja selle tõstmine rõiva varal. Ilus keha kui harmooniliselt arenenud ja terve keha. Kunstilisi vaatepunkte kehailu hindamisel. Inimese kui isiksuse karakterilu. Rõivas kui kehailu tõstja. Ilusa keha esiletoomine. Proportsiooni- ja vormivigade maskeerimine. Värvilluusionide loomine rõivas. Rõivas ilusa liikumise mõjustajana. Rõiva ja ta kandja üldine stiilsus ning harmoonia. 5. Rõivas omaette iluesemena. Rõiva materjalide ilu. Rõiva vormiilu. Rõiva värviiu. Mõnda rõivaste kompositsioonist Rahvarõivas. Kirjandust.

Nagu sama autori varem töö „Otstarbekohane ja ilus kodu“ (El. Teadus nr. 4) on see raamat tähelepandav oma faktilise tiheduse ja põhimõttelise avarusega: ta ei paku mingi moelehena ainult üksikuid juhiseid või „shnitte“, vaid annab sissejuhatuse kogu rõivastuse esteetikasse ja kultuurajalukku, valgustab eri aegade moode ning nende taga seisvat elutunnet ja selgitab neid hügieenilisi ja esteetilisi põhimõtteid, mille järgi iga arusaaja inimene ise võib leida oma rõivastuseks vastavad üksikjuhised.

„Niisuguse teose ilmumine on kahtlemata tervitatav, kuna paneb lugeja kord teadlikult mõtlema neist küsimusist, milles ta ebateadlikult ringi kobas ja õiget lahendust leida püüdis.“

Tall. Post 20. VIII 1933.

A. R Emmeli raamatut võib soovitada kõigile, kes oma kutsealadel kokku puutuvad rõivastuse ja moe küsimustega. Kuid ta on huvitav ning kasulik igapähele, esijoones muidugi naistele. A. R Emmel on oma raamatus küllalt õnnelikult osanud huvitavat ajaviitelugemist siduda tarvilikuga, mis muudab selle brošüüri elementaarseks käsiraamatuks. Toome näiteks puhtpraktilisi näpunäiteid tabelites rõivastuslikkudest abinõudest keha proportsioonide ja vormivigade maskeerimiseks ja värvideringi riidevärvide kooskõlade selgitamiseks jne.

Väga teretunud on iluküsimuste käsitletu kõrval raamatus osad, mis käsitlevad riietuse tervishoidlikku külge ja ühiskondlikke huve riietusküsimustes.

Eriti igale naisele võib soovitada A. R Emmeli raamatut „Rõivastuskunst ja mood“ — eneste ja teiste ilutunde huvides.
„Postimees“ 1. sept. 1933.

Enesearendus ja edasiõppimine.

Juhiseid isetegevuseks hariduse alal, eriti maanoortele.

Kirj. A. Kurvits, Haridus- ja sotsiaalministeeriumi peasekretär. 96 lk.

Sisukord: Enesearendamistöö ülesanded ja tähtsus. Head raamatud enesearendamishariduse vahendina, Raamatute lugemisest. Elu enesearendamishariduse vahendina. Hariduslik selts enesearendamishariduse vahendina. Mitmekesised muud vahendid Enesearendaja kirjatööd. Enesearendaja praktilised tööd. Töökava. Enesearendajate ühistöö ning koolide ja haridustegelaste kaasabi. Kirjandust edasiõppimiseks.

Miks kaevatakse, et meie noorsoo vaimline ja moraalne tasapind on peaaegu võib-olla madalam kui enne iseseisvusaega? Miks ei kao, vaid koguni tihenevad ajalehtede sõnumid joomisest, laaberdamisest, ulakustest ja kaklustest?

Kas mitte ka sellepärast, et neid noori pole küllalt juhitud õigele enesearenduse teele, et neile pole öeldud, kuidas nad paremini võivad ära kasutada oma noorusliku ülejääva energia? Kas just neil kõige hädaohtlikumal aastail, 15.—25. eluaasta vahel, suurem osa meie rahva tulevikulootusest pole jäetud täitsa omapead — neid ei hoia enam kool, neid pole enda juurde tõmmanud ka mingi muu organisatsioon, neile pole seni antud isegi raamatut, kus oleks kokkuvõtlikult kätte näidatud just neile vajalisi arenguteid ja ülesandeid!

Kui meie rahvas tahab püsida oma senisel kultuuritasemel, siis on viimne aeg alustada süstemaatilist tööd laiade noorsoohulkade kasvatuses ja nimelt nende eneste kaudu. Siin on A. Kurvitsa raamat esimene teenäitaja. Seda tuleks kümneis tuhandeis eksemplarides välja jagada kõigile algkooli lõpetajaile, leerilastele, sõdureile jne.

Eriti peab kriipsutama alla teose populaarset ainekäsitlust, selgust, lihtsust, paljuütlevust ja võimalust teda otseselt juhina, kavana enesearendamisel rakendada. Raamat on kirjutatud huvitavalt ja elavalt, nii et juba esimesest leheküljest köidab lugeja tähelepanu. Teose lõpul antakse pikem kirjanduse loetelu, mis näitab võimalusi enesearendamiseks erialade järgi üsna algusest peale.

Sellepärast soovitame soojalt seda raamatut kõikidele maanoortele. See raamat ei tohiks puududa üheski raamatukogus ja teda peaksid lugema kõik noored.

Ebm., „Põllumees“ nr. 19, 1933.

Itaalia renessanss I.

Renessansi-aja ühiskond. Petrarca ja Boccaccio.

Kirj. prof. Werner Söderhjelm. Tõlk. Fr. Tuglas.

Sisukord: Eessõna. **Murranguid ja kontraste:** kultuuri ja kultuuriesindajaid. **Petrarca ja Boccaccio,** renessansi algatajad.

Puht-praktiliste ja tänapäevaste küsimuste käsitlese kõrval on „El. Teadus“ endale sihiks seadnud ka minevikust valgustada eriti neid ajajärke ja liikumisi, mil on ülemaailmne ja nii meienigi ulatuv tähendus. Selt alalt on temas varem ilmunud kreeka-roomalise „Vana-maailma hukkumine“ ja üheks uue aja algatajaks olnud „Esimene teekond ümber maailma“. Meile ja kogu praeguselegi Euroopale kaugelt tähtsam on aga Itaalia renessanss, hukkunud vanamaailma uuestisünd ja kogu praeguseni kestnud individualistlik-mõistusliku ja maise uueaegse kultuuri algus. Siia süveneda on seda huvitavam, et kogu see ajajärk on nagu suur romaan — täis suuri inimesi, teravaid võitlusi ja üllatavaid vastuolusid, täis äärmisi julmusi, auahnust, kuritegusid ja selle kõrval üllatavat kultuuritahet ja kunstiarmastust. Siin tema sündimispalavikus ilmneb juba kogu uue Euroopa vaim, nagu see on püsinud tänaseni. Ja sama pildirikkalt ja elavalt on osanud seda ka kujutada prof. W. Söderhjelm, soome-rootsi tähtsamaid kirjandusloolasi. Siin pole midagi tavalise ajaloo kuivusest või abstraktsusest, vaid üks üllatuskujund järgneb teisele.

„Kahtlematult on renessanss üks ajaloo suurimaid liikumisi. Tugevad tuulepuhangud panid liikuma keskajal ristiusu mõjul kopitama löönud õhu, inimsugu virgus uuesti maisele elule. Kõik avardus: maailm kaugete meresõitude ja avastustega, kultuur antiiksete varasalvede lahtimuukimisega ja inimese vaimuilm liigest usukütkest vabanemisega. Kuid ometi leidub meil nii vähe kirjandust selle huvitava ajajärgu kohta. Teos valgustab meile seda huvitavat ajajärku ka üldisest ja eriti kirjanduslikust seisukohast väga ülevaatlikul ning plastilisel kujul. Seega võimaldub meil emakeelse kirjanduse kaudu saada juba veidi mitmekülgsem pilt sellest mitut sajandit ja rahvast läbivast liikumisest.

Autor on oma vaatlused ning hinnangud teinud suure asjatundmisega hingestatult ja viimistletud stiilis, nii et teos meelitab ennast lugema.“

P. H., „Vaba Sõna“ 15. XI 1933.

Sissejuhatus kunstivooludesse.

Esindavaid stiilinäiteid vanakreekast nüüdisajani.

Kirj. A l. A s p e l. 22 pilti, 112 lk.

Sisukord: Sissejuhatus. **Antiik-kunst** — lihtsus ja tasakaal, jõud ja harmoonia. **Rooma kunst** — monumentaalsus, keskendus, võim. **Algkristlik kunst** — rõhutatud koopatunne, rõhtloodis edasitung; karm usuind, katakomb ja kohtusaal. **Romaani stiil** — sõja-aja karmus ja tüse raskus; kindluskirik. **Gooti stiil** — taevast taotlev kõrgusse tung ja peenenenud vormitunne. **Renessans** — uuestileitud maine suurus ja avarus, uhkus ja elurõõm; losskirik. **Barokk** — kirk ja liikumine, paatos ja toredus. **Rokokoo** — kergus ja mänglus; salong. **Klassitsism** — tagasi-soovitud rahu ja tõsidus. **Romantism** — tundevalandus, dramaatiline sisepeinge; elamuste jaht fantaasiamail. **Realism** — argielu ja loodus-teadus. Kirjandust. Piltide register.

Kui igavad ja kuivad faktikimbud võivad olla väikesed konspektid, kuhu püütakse kuhjata kogu maailma kunsti-ajaloo tähtsamad sündmused, loetella kõik tähtsamad kunstnikud ja teosed! Kui sootu teisiti on see kõik Aspeli raamatus! Kuigi ka tema annab meile ülevaate kõigest Euroopa kunsti tähtsamaist arengujärkudest, teeb ta seda ainult igast peavoolust valitud üksiku tüüpilise esindusnäite — mingi ehitise, raidkuju või maali — ja selle üksikasjalise analüüsi abil. Elanedes viimastesse, esteetiliselt jälgides ja nautides üksikuid suurteoseid, mõistame nende kaudu orgaaniliselt ka kogu voolu ja seda sünnitanud ajajärgu elutunnet ja stiili. Viimaseks aitab autor kaasa ka omapoolsete psühholoogiliste iseloomustustega ja kõigepealt ajajärgu majanduslik-ühiskondliku aluse selgitusega, millest sündinud teatav vaateviis ja elutunne nagu iseendast andsid ka ajajärgu kunstile omase stiiliühtluse.

Nii on see teos tähelepandav, vähemalt meil ainulaadne isegi juba oma käsitusviisiga, kus on rakendatud kõik moodsa kunstiteaduse meetodid ja tähtsamad saavutised. Vähemalt see (nagu küll nii mitmed teisedki El. Teaduse numbrid) tohiks olla huviga loetav mitte üksi laiale hulgale, vaid ka eriteadlastele, igatahes ka muil aladel spetsialiseerunud haritlastele. Ja keskkoolides võiks just see raamat täita ka kunstiajaloolise õppeaamatu aset, mis meil seni ikka puudub. Ilma selleta aga lonkab ka kogu meie haritlastiku kunstilise hariduse, huvi ning maitse kasvatus ja vastavalt ka kogu meie kunstiline kultuur.

Romantika ja realism

19. sajandi Euroopa kirjanduses.

P. Kogani j. t. järgi koostanud H. Paukson.

Sisukord: 1. Demokraatliku uusaja algus prantsuse 18. sajandi kirjanduses. Voltaire, Rousseau, Diderot. 2. Romantika- ja realismi-vahe- lise võitluse peapõhjused. 3. Saksa romantismi algatajad. 4. Saksa romantilise kooli kujunemine ja tema saavutisi. 5. Prantsuse romantismi teerajajad: Chateaubriand, madam de Staël. 6. Prantsuse romantiline kool. 7. Victor Hugo. 8. Inglise romantikud; Byron. 9. Realistliku kirjanduse tekkimise ühiskondlikud alused; Dickens. 10. Prantsuse realism; Balzac. 11. Prantsuse naturalismiteooria; Zola. 12. Realism mujal Euroopas; saksa naturalism: Hauptmann. 13. Järelsõna.

Kuna maailmakirjanduse ajaloo väljaandmine praeguste kirjastusolude juures võimatu, tahab „El. Teadus“ täita siin kõige karjuvamat puudust üksikute lühiteostega, kus kõiki- huvitaval kujul tutvustatakse vähemalt kõige tähtsamaid kirjandusvoolusid ja -sündmusi.

Ei ole kahtlust, et viimastest kuni praeguseni kõige elavamad ja aktuaalsemad on romantismi ja realismi nime alla koondatavad suurvoolud. Esimene neist sündis juba 18. sajandil ja valitses 19. saj. esimest kolmandikku, teine, sootu uuele majanduslik-ühiskondlikule alusele ja ilma- vaatele vastav realism, järkjärgult tema vastu võideldes tungis edasi sajandi keskel ja teisel poolel. Kuid kummagi tähendus pole kaugeltki piiratud ainult möödunud sajan- diga, vaid oma suurte kunstteoste kaudu, Byroni ja Hugo, Heine ja Dickens, Flaubert'i, Zola jt. kaudu kõneleb ta igapäev ka veel meile. Ja isegi praegusaja kirjanduses võit- levad ja võistlevad uuesti uusromantika, uusrealismi või teiste lööknimede all umbes samad erinevad põhimõtted ja elusuhted. Sest nende vastuolu polegi ainult mood, vaid põhjeneb ürgaegsetel, ikka jälle uuesti esinevail üldinim- likel põhisuhteil — selle järgi, kas on meie tähelepanu ja elamusiha juhitud enam oma isiku siseellu või välismaailma.

Käesolev teos oma valitud näidete ja üksikkujude abil maalib väga kujuka ja kõigile arusaadava pildi nende suur- voolude sünnist ja peaesindajaist Läänes.

„Elav Teadus“ jätkub ka 1934

Selle uue aastakäigu tellimine on määratud iga-
üle.

1. Seepärast, et iga tänapäeva - inimene vajab ajakohast ülevaadet moodsa elu tähtsast küsimusist nii oma teadmiste rikastamiseks kui kasutamiseks kutsetöös.

2. Seepärast, et praegune kiire elutempo ning majanduslik surutis ei võimalda põllumehel, töölisel, õppival noorsool ega haritlaselgi tellida endale ning lugeda suuri ja kalleid teaduslikke raamatuid.

3. Seepärast, et Eestis ainult **Elav Teadus** pakub neid tarvilikke teadmisi süstemaatiliselt, lühidal ja kõigile arusaadaval kujul.

4. Seepärast, et **Elav Teadus** on pildirohke, nägus ja odav: aastakäiguna maksavad 12 raamatut üksikmüügihinna 12 krooni asemel ainult 9 krooni, s. o. 75 senti iga üle 100 lk. suuruse numbri eest.

TELLIMISTINGIMUSED.

Tellimishind	Aasta tellimishinda Kr. 9.—
ühes saatekuludega:	võib tasuda osakaupa:
Aastas . . 12 nrit Kr. 9.—	Tellimisel Kr. 3.50
Poolaastas 6 „ „ 5.—	1. aprilliks „ 2.50
Veerand-a. 3 „ „ 2.75	1. juuliks „ 2.—
Üksiknumber „ 1.—	1. oktoobriks „ 1.—
Iga numbri iluköide . „ —.50	

Iluköites või rahvaraamatukogu köites aastas 12 nrit Kr. 14.—

Tellides maksta raha posti jooksvale arvele nr. 20-36 ja kirjutada tellimine rahakaardi lõigendile. Samuti võib tellida ajakirjana postkontoritest, raamatu-kauplustest, Eesti Kirjanduse Seltsi usaldusmeestelt ja

**EESTI KIRJANDUSE SELTSILT, TARTU,
SUURTURG 12, TEL. 6-01.**